

Van de voorstelling De Komiek van Freek de Jonge uit 1980 is een stripboek verschenen van tekenaar Dick Matena. „Je kunt zeggen dat het onzin is.”

„[...] Fantastische voorstelling [...] geniale waanzin”, schreef wijlen NRC-toneelrecensent Jac Heijer in 1980.

De vertekende Komiek

De *Avonden* (Reve), *Kort Amerikaans* (Wolkers) en *Kaas* (Elsschot), maakte die tekst tot een boek met meer dan honderd overvolle pagina's waarop de frenetische Freek-figuur wordt omringd door een panopticum van fantasiefiguren – soms enigszins gelijkelijk op figuren uit *De Avonden* of *Kaas*, maar af en toe ook verwant aan de zotte passanten die sir John Tenniel ooit

tekende voor de oerversie van *Alice in Wonderland*.

„Ik heb niet bij elk plaatje precies begrepen wat het met mijn voorstelling te maken had”, zegt Freek de Jonge, „maar daar gaat het niet om. Ik ben een bewonderaar van Dick en daarom heb ik hem gevraagd dit boek te maken. Hij was degene die er een smool aan moest geven. *De Komiek* leek

mij het meest geschikt. Niet omdat het mijn eerste was, maar omdat dat voor mij altijd een voorstelling is geweest over de verbeelding aan de macht. Heel absurdistisch – wat dat betreft vind ik dat mijn stijl toch wel is veranderd. En dat er misschien soms iets in het duister blijft, ach, dat geldt voor elk groot werk.”

Matena heeft nog nooit zoiets moeilijks gemaakt, geeft hij grif toe: „Het was een tekst zonder begin, midden en eind, zonder duidelijke plot en eigenlijk ook zonder echte hoofdpersoon. Ik kon nergens anders naar inspiratie zoeken, want zoiets is nooit eerder gedaan. Ik had geen enkel houvast, niets om op terug te vallen. Het is dus geen makkelijk boekje geworden, geen *Suske en Wiske*. Eerder grotesk en associatief, bizar en idioot. Soms snap ik het zelf niet eens. Dat maakt me ook wel onzeker, eigenlijk ben ik nooit zo onzeker geweest over een boek dat af was. Je kunt zeggen dat het onzin is, en dan zal ik de eerste zijn die zegt: ja, dat is het ook.”

Freek de Jonge en Dick Matena: *De Komiek*. Uitgeverij Augustus, 24 euro. Van-daag verschenen.

Dag Frits Abrahams

Ontzag voor Vasalis

Het afgelopen weekend wilde ik een ander boek uitlezen, maar om een of andere reden slaagde ik er maar niet in het pas uitgekomen *Briefwisseling 1951-1987* van de dichteres M. Vasalis en haar uitgever Geert van Oorschot neer te leggen.

Ik had een boek verwacht waarin uitgever en schrijver veel bakkeleien over rechten en royalty's, maar waarin literatuur en leven – laat staan de dood – te weinig aan bod komen.

Het tegenovergestelde bleek het geval. De bekende schermutselingen over contractuele zaken zijn er wel even, maar al snel krijgen belangrijker kwesties de overhand.

Als de correspondentie in 1951 begint, heeft Vasalis al twee bejubelde bundels op haar naam staan. Er zal er bij haar leven nog maar één volgen, *Vergezichten en gezichten* in 1954. Met ijzere volharding probeert Van Oorschot haar in tal van brieven een vierde bundel te ontufutselen. Geen compliment, vierier en knieval is hem te veel, maar het zal hem niet lukken. Vasalis dicht en publiceert af en toe nog wel, maar bundeling houdt ze tegen.

De reden blijft onduidelijk – dat is vooral voer voor haar bio-

graaf Maaike Meijer, die volgend jaar met haar boek komt.

Dankzij deze briefwisseling kreeg ik de indruk dat Vasalis te weinig overtuigd was van de kwaliteit van haar werk, het was alsof ze er steeds minder in geloofde.

In 1975 schrijft ze: „Als ik van de leeftijd van de 50ers was geweest had ik ook de pest gehad aan het werk van mevr. V. Ik heb het nu – 25 jaar later ook. Niet aan al mijn gedichten, ik vind dat ik een paar goede heb gemaakt, en daar sta ik nog achter.”

„Een paar goede” – Van Oorschot moet er tandenkarsend kennis van hebben genomen.

Ik geloof niet dat ik overdrijf als ik haar zijn dierbaarste auteur noem. Hij hield in gelijke mate van haar werk en haar wezen. Natuurlijk, ze verkocht meer, iets waar hij als zakenman-uitgever zeker niet ongevoelig voor was, maar hij viel ook voor haar persoonlijkheid.

Lezend in haar brieven kon ik me dat goed voorstellen, want ze komt erin naar voren als een oprechte, wijze, humane vrouw met een helder oordeel over allerlei kwesties en mensen.

Daarbij kan haar proza, net als haar poëzie, klinken als een klok. Haar brieven wemelen van de

mooie, trefzekere zinnen.

Je kunt merken dat Van Oorschot groot ontzag voor haar had. „Stel je voor dat ik je achting en vriendschap en liefde door mijn gedrag zou verliezen”, schrijft hij ergens.

Zoals Van Oorschot Vasalis als dichter in leven probeerde te houden, zo vocht Vasalis vele jaren later voor het leven van Van Oorschot. De brieven die ze elkaar schrijven in het zicht van zijn dood vormen het beste deel van het boek, ze voeren het naar een triest, maar indrukwekkend hoogtepunt.

Vasalis bejengt hem met veel deernis, maar ze blijft hem de waarheid zeggen. Als Van Oorschot tot op zijn sterfbed zijn zoon en opvolger Wouter verdoemt, bijt ze hem toe: „Je verstoort, ja je vervloekt Wouter – met zijn hele gezin erbij – hoe denk je dat de uitwerking daarvan zal zijn? Je ziet alleen je eigen ontgochelning en verdriet – het zijne niet. Ik heb dat wel gezien, met eigen ogen.”

We weten niet hoe Van Oorschot die zinnen heeft geïncasieerd. Hem als uitgever kennende, vermoed ik dat hij in ieder geval gedacht heeft: verdomd goed geschreven.

Woordhoek Ewoud Sanders

Smeer 's, smeer 's, ... boter op je brood

Slot van de zomerserie volksnamen voor 'oom agent'. Van *kaasjager* uit Rotterdam tot *zoet* uit Zutphen.

Kaasjager en kaasie (1921). Waarschijnlijk alleen in Rotterdam gebruikt, want deze bijnaam voor 'agent' gaat terug op Dirk Kaasjager (1861-1949), die in 1909 chef werd van de pas opgerichte rijwielbrigade van de Rotterdamse politie. Stellig niet naar Hendrik Kaasjager (1891-1966), die in 1946 hoofdcommissaris van de Amsterdamse politie werd en daar veel stof deed opwaaien.

Kattebeier (1906). Verbastering van *koddebeier*, een 16de-eeuws woord dat door sommigen nog altijd wordt gebruikt voor 'agent'. *Koddebeier* komt van *kodde* ('knots') + *beteren* ('heen en weer zwaaien').

Kip (1905). Kwam al ter sprake.

Kit. Reeds opgetekend in 1731, maar nog altijd volop in gebruik. Een politiebureau wordt wel een *boutekit* genoemd (en was vroeger ook wel, wegens *bouten* in de betekenis 'poepen').

Klabak (1885). In 1914 schreef de Winkler Prins: „Somme bargoense woorden zijn tijdelijk of voorgoed in de algemeene taal overgegaan, bijvoorbeeld *klabak*.” Was lang vooral onder studenten populair. De herkomst is onstreden.

Klak. In de jaren dertig gehoord in Den Haag. „Een agent in burger werd een *stille klak* genoemd; hij was herkenbaar aan de rode dynamo aan zijn fiets”, schreef een lezer.

Klep. Door tien lezers ingezonden, allemaal gehoord in Breda, vanaf circa 1935.

Knikker op het dak. Amsterdam, 1905 en later. Naar de koperen knop op de helm van de brigadier. Vandaar ook *knopsmeris*, *knopjuut*. Een agent te paard werd wel *knopknolsmeris*, *knobbelknolsmeris* of *knol-*

tuut genoemd.

Kolenbak en kolendop (soms met de toevoeging: *met poken*). Gehoord in Den Haag.

Koper, *koperen bout*, *koperbout*, *koperen knoop*, *koperlap* en *koperslager*: kwamen al ter sprake.

Luis. Onder meer gehoord in Amsterdam en Leiden.

Peuk, peukie, peukiezoeker. Gehoord in Groningen en Veendam.

Pikker(d). Haarlem, Wijk aan Zee, Overveen. Zeker sinds de jaren dertig.

Pino. Begin jaren vijftig (nog voor Samenstraat dus) in Delft.

Pit. Enschede en Deventer. Zeker sinds eind jaren veertig.

Poedel, in 1905 opgetekend in Zutphen.

Scotoe. Uit het Stranantongo. Onder andere in de Rotterdamse straattaal.

Sjout, sjouter. Haarlem omstreeks 1960.

Smeris kwam al ter sprake, net als *tuut*. Spottrijmpje: „Smeer 's, smeer 's, ... boter op je brood.”

Vethol. Jaren vijftig in Tilburg.

Vijf maal acht (88888), vooral in Amsterdam, naar een oud telefoonnummer van de Amsterdamse politie. Ook de titel van een boek van Baantjer. *Wouw en wout* kwamen al ter sprake. *Witte muis* vooral voor 'motoragent', evenals *witriem*.

Zoet. Door diverse lezers gehoord te Zutphen, al zeker vanaf de jaren twintig. „Bij 'gevaar' van nadere agenten werd er geroepen: *zoe-oe-te melk en kouwe thee*, het 'zoet' op hoge toon, de rest steeds lager”, aldus een lezer.

Over al deze woorden valt meer te vertellen, maar hier zetten we een punt.

FOKKE & SUKKE
STAAAN MORGEN 10 JAAR IN NRC HANDELSBLAD

nrc.nl/discussie

Wel 'ja' tegen de genietingen van het prins-zijn, maar 'nee' als een offer wordt gevraagd: lees NRC/discussie.

ik@nrc.nl

Scoren

Zaterdagochtend. Mijn zoon van zes speelt zijn eerste voetbalwedstrijd. Zijn team verliest met 10-1. Toch komt hij glunderend het veld af.

Achter ons loopt de topscorer van de tegenpartij. De jongen tegen zijn vader: „Ik was de beste van mijn team hè, pap?”

De vader met lichte dreiging in zijn stem: „Het gaat erom dat je de beste wilt zijn van iederéén!”

De topscorer: „Maar, ik heb toch de meeste doelpunten gemaakt?”

Vader: „Niet de eerste goal, en die is het belangrijkste, die maakt de wedstrijd.”

Daar heeft de 7-jarige niet van terug.

JUDITH PENNARTS

Advertentie

Wie houdt liegende rechter Westenberg de hand boven het hoofd?

Vervroegd met pensioen is geen straf

Vice-president Hans Westenberg van de Rechtbank Den Haag heeft onder druk van hogerhand zijn biezen moeten pakken. Na een voor hem dodelijk arrest van het Hof kon hij niet langer gehandhaafd blijven. In dat arrest werd vastgesteld dat Westenberg heeft gelogen over zijn telefonische contacten met advocaten. Twee doodzonden dus: bellen met advocaten en er daarna ook nog eens in alle toonaarden herhaaldelijk over liegen. Het betreft een voor Nederland unieke zaak: nog nooit moest een rechter vanwege meinede opstappen.

Het is deze rechter Westenberg die Chipshol grotendeels kapot heeft gemaakt. Mede door een onstreden en volstrekt belachelijk vonnis van hem verloor ons bedrijf 450 van de oorspronkelijk 600 hectare grond. Een vonnis dat later overigens volledig werd vernietigd en in juridische kringen nog steeds te boek staat als ongehoord.

Niemand greep in

Ik heb Westenberg door de jaren heen herhaaldelijk beschuldigd van moreel en juridisch wangedrag. Zoals ik ook de president van de Rechtbank Den Haag, de Raad voor de Rechtspraak en diverse ministers daar steeds heb gewezen. Het handhaven van rechter Westenberg stond gelijk aan het bewust bezoedelen van een onafhankelijke en integere rechtspraak. Er werd al die jaren niet ingegrepen. Integendeel, men liet Westenberg willens en wetens ongemoeid.

Toen deze rechter in 2004 besloot voormalig Chipshol-advocaat Hugo Smit aan te vallen, kon hij zelfs rekenen op morele en financiële steun van de Raad voor de Rechtspraak. In het boek Topadvocatuur beweerde Smit dat rechters bij grote claims soms met advocaten gaan bellen. Als voorbeeld noemde Smit de Chipshol-zaak. En daarmee Westenberg. Die kwam – daartoe aangezet door Stibbe-advocaat De Greve, die optreedt namens onze tegenstander Schiphof – meteen in actie. De rechter begon een zaak tegen onze advocaat Smit, auteur Micha Kat en diens uitgever.

Onlangs meinede 75 mille mee

Die zaak heeft Westenberg nu op alle fronten verloren. Sterker nog: er werd onweerlegbaar aangevoerd dat Westenberg jarenlang loog (*“Ik bel nooit met advocaten”*). Zijn positie werd volstrekt onhoudbaar en, zoals dat meestal gaat in hogere

kringen, werd zogenaamd in goed overleg besloten dat hij vervroegd met pensioen gaat. Een rechter die meinede pleegt en in ons geval voor enorme en onherstelbare schade zorgt, krijgt de kans om via de zij-ingang te vertrekken. Inclusief een keurige regeling! Omdat de liegende rechter een jaar eerder dan gepland met pensioen gaat, zou hij na zijn 65e minder pensioeneuro's krijgen. Dat vindt de Rechtbank Den Haag blijkbaar te ver gaan. Want wie denkt dat Westenberg na zijn meinede domweg de deur uit wordt gezet, heeft het mis. Hij krijgt ter compensatie van zijn pensioenverlies nog € 75.000 mee van de door president Frits Bakker geleide Rechtbank Den Haag. Een verbijsterend voorbeeld van onrecht bij een rechtbank.

NB. Frits Bakker is overigens de man die als president van de Rechtbank Haarlem in de eindfase van onze zaak tegen Schiphof drie ingewerkte, kundige rechters van de ene op de andere dag verving. Zij hadden zich blijkbaar te kritisch getoond jegens onze tegenstander Schiphof, eerder door hen veroordeeld, en werden vervangen door meegaander types o.l.v. rechter Ruitinga, als 2e Westenberg.

Deze week ben ik herhaaldelijk gefeliciteerd door mensen die mijn gevecht tegen Westenberg, de Staat, Schiphof en Stibbe op de voet volgen. Immers, Westenberg moest weg en is – zoals ik jaren geleden reeds voorspelde – van het toneel verdwenen. Dus eind goed al goed? Nee! Want wat schiet ik, en wat de schiet de rechtstaat ermee op als niet tot op de bodem wordt uitgezocht wat er is gebeurd? Hoe kan het dat een rechter wiens handelen al jarenlang ter discussie staat door het establishment wordt beschermd en zich niet hoeft te verantwoorden? Waarom wordt de liegende rechter beloond en niet gestraft? Waarom hielden voormalig president Van Delden van de Rechtbank Den Haag en zijn opvolger Bakker hem de hand boven het hoofd? Wat bezieldde de Raad voor de Rechtspraak in hemelsnaam om Westenberg zijn procedures te betalen en hem tot het einde toe te ondersteunen? Welke contacten onderhoudt Westenberg met Stibbe-advocaat De Greve?

De wereld op z'n kop

Er is meer aan de hand dan alleen een partijdige en meinedige rechter. Het gemak waarmee hij jarenlang op de been bleef valt alleen maar te verklaren uit het feit dat hij door (te) velen binnen

rechterlijke kringen werd en wordt gesteund in zijn niet aflatende strijd tegen Chipshol. Met als gevolg dat ons bedrijf zwaar gedupeerd werd en mijn levensdroom grotendeels in rook opging. Dat onrecht zal nooit meer hersteld worden. Het is de wereld op z'n kop. In het belang van niet alleen Chipshol maar ook de rechtsstaat dient er een diepgaand onderzoek te komen naar het handelen van Westenberg en zijn beschermheren. Westenberg was het topje van de ijsberg. Het komt er nu op aan uit te zoeken wat zich onder de waterspiegel heeft afgespeeld. Het met vervroegd pensioen belonen van meinede-rechter Westenberg bevestigt eens te meer de indruk dat er van alles te verbergen valt en dat is schadelijk voor het vertrouwen in de rechtsstaat.

Schiphof-Rijk, 27 augustus 2009

J. Poot

Drs. J. Poot (85)
Oprichter Chipshol-Groep (1986) en Eurowoningen (1960)

PS: Ik had zelf eigenlijk ook best graag vervroegd met pensioen gewild, maar momenteel moet ik mij helaas bezighouden met mijn boek 'Doodzonden tegen de rechtsstaat' dat in oktober uitkomt.

Over de strijd van Chipshol tegen Schiphof, diverse overheden en de rechterlijke macht heeft Drs. J. Poot een tweetal boeken uitgebracht: 'Grondoorlog' (2007) en 'Final Call' (2008). Het laatste boek kan nog gratis besteld worden op de website schipholwanbeleid.nl

correspondentieadres:
Boeing Avenue 250, 1119 PZ Schiphof-Rijk. jp@visionplaza.nl